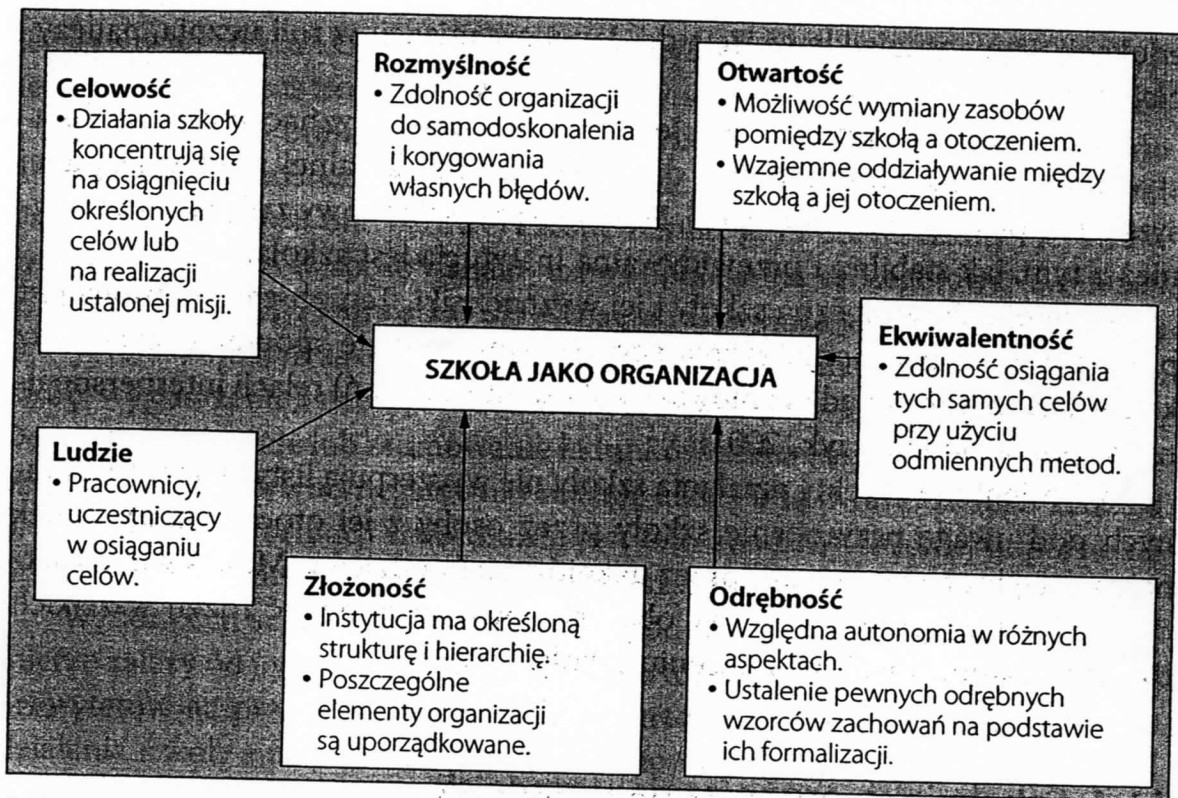

Folklor w klasie

W ramach Projektu Edukacji Nauczycielskiej Wragg zebrał od studentów pedagogiki porady czy też „sztuczki profesji”, które uznali za najbardziej pożyteczne. Dwadzieścia pięć najczęściej przytaczanych zostało podanych poniżej, stosownie do ich malejącej częstotliwości. Przejrzyj listę i zastanów się nad wartością kolejnych punktów.

1. Zaczynaj z uczniami twardo, później będziesz mógł się rozluźnić.
2. Ucisz wszystkich zanim zaczniesz mówić do klasy.
3. Panuj nad wchodzeniem uczniów do klasy.
4. Poznaj i posługuj się imionami uczniów.
5. Gruntownie przygotuj się do lekcji i nadawaj im wyraźną strukturę.
6. Przychodź do klasy przed uczniami.
7. Przygotuj meble i sprzęt przed przyjściem uczniów.
8. Zapoznaj się z obsługą sprzętu i przećwicz eksperymenty przed ich przeprowadzeniem w klasie.
9. Bądź mobilny, chodź po klasie.
10. Zaczynaj lekcję „mocnym uderzeniem”, a potem podtrzymuj zainteresowanie i ciekawość.
11. Wydawaj jasne polecenia.
12. Naucz się panować nad głosem.
13. Przygotuj dodatkowe materiały, żeby np. zaspokoić potrzeby uczniów zdolnych albo powolnych.
14. Patrz na klasę, kiedy mówisz, i naucz się lustrować ją wzrokiem.
15. Dostosowuj pracę pisemną, np. do wieku, zdolności, pochodzenia kulturowego uczniów.
16. Wypracuj skuteczną technikę przepytywania.
17. Naucz się rozplanowywać lekcję w zależności od dostępnego czasu.
18. Stosuj różnorodne techniki nauczania.
19. Przewiduj problemy dyscyplinarne i szybko na nie reaguj.
20. Bądź zdecydowany i konsekwentny w karaniu uczniów.
21. Unikaj konfrontacji.
22. Wyjaśnij i przeforsuj swoje standardy.
23. Pokaż się uczniom jako osoba pomagająca i ułatwiająca naukę.
24. Nie zachowuj się wobec uczniów protekcyjnie, traktuj ich jak odpowiedzialne jednostki.
25. Stosuj humor w sposób konstruktywny.

Rycina 11.1. Wybrane cechy funkcjonowania szkoły jako organizacji

Tabela 7.1 Oceny zachowań nauczycieli bardziej i mniej skutecznych z uwagi na kierowanie

Zmienna	Średnia	
	Bardziej skuteczni	Mniej skuteczni
Różnorodność nagród	4.3	3.1
Sygnalizowanie właściwego zachowania	5.4	3.8
Kontakt wzrokowy	6.1	4.9
Wskazywanie oczekiwanych postaw	5.5	3.9
Jasność przedstawienia celów	5.1	3.1
Przygotowanie materiałów	6.2	4.4
Jasność wskazówek	5.2	3.8
Jasność prezentacji materiału	5.8	4.1
Wysoki poziom powodzenia u uczniów	5.5	3.9
Powiązanie treści z zainteresowaniami uczniów	5.2	3.6
Umiejętności słuchania u nauczyciela	5.4	3.8
Wyrażanie uczuć przez nauczyciela	5.0	3.2

Uwaga: Skale były siedmiopunktowe (od 1 do 7): 1 oznaczało całkowity lub prawie całkowity brak danej cechy czy zachowania, a 7 – względnie wysoki poziom lub częstotliwość. Źródło: zaadaptowane z Emmer, Evertson i Anderson, 1980.

Zasady i zwyczaje w różnych momentach lekcji

Na początku lekcji

- jak uczniowie wchodzą do klasy i gdzie siadają;
- jak nauczyciel przyciąga i utrzymuje uwagę uczniów;
- co nauczyciel robi, gdy uczniowie przychodzą bez odpowiednich materiałów (np. książek, długopisów, papieru, sprzętu sportowego).

Podczas przejścia od wstępu do lekcji właściwej

- jak nauczyciel przechodzi od wstępu do dalszych zajęć z uczniami;
- co nauczyciel robi, mówi, gdzie stoi, gdzie chodzi, jak używa głosu, jakie jest jego niewerbalne zachowanie bezpośrednio przed przejściem do lekcji właściwej, podczas tego przejścia i tuż po nim.

Podczas lekcji właściwej

- czy, jak i w jak dużych grupach uczniom wolno przemieszczać się po klasie;
- w jaki sposób uczniowie odbierają, stosują i odkładają zasoby;
- jak uczeń może prosić nauczyciela o poświęcenie mu uwagi;
- w jakiego typu zadaniach dopuszczalna jest praca zespołowa;
- kiedy, gdzie i jak dużo wypowiedzi ze strony uczniów akceptuje nauczyciel;
- jak nauczyciel skłania uczniów do ciszy i zaangażowania w konkretne zadanie;
- jakich werbalnych i pozawerbalnych środków używa nauczyciel, by zapewnić gładki przebieg lekcji;
- jak nauczyciel postępuje w trudnych sytuacjach i wobec trudnych uczniów;
- jak nauczyciel udziela pochwał, jakie stosuje nagrody, sankcje, kary — i za co;
- jak nauczyciel radzi sobie z trudnymi pytaniami;
- jak nauczyciel postępuje wtedy, gdy zachowania uczniów są nie do przyjęcia (zachowania wobec niego samego lub innych uczniów);
- jak nauczyciel postępuje wobec uczniów, którzy pracują wolniej/szybciej niż inni (tzn. co nauczyciel robi z uczniami, którzy nie wykonali pracy na lekcji, oraz tymi, którzy wykonali ją przed jej zakończeniem);
- jak nauczyciel dba o zrównoważenie swych wypowiedzi o charakterze wykładowym, proceduralnym i porządkowym;
- jak nauczyciel porusza się po klasie i nadzoruje wszystko, co się dzieje;
- jak nauczyciel ocenia w trakcie lekcji;
- jak nauczyciel odpowiada na różne pytania różnym uczniom (werbalnie i niewerbalnie).

Pod koniec lekcji

- jak nauczyciel kończy lekcję pod względem organizacyjnym — co robi i mówi;
- jak uczniowie sprzątają po sobie, zwracając sprzęt i materiały;
- jak zbierane są prace dla nauczyciela — kto to robi i gdzie odkłada;
- jak uczniowie mają siedzieć pod koniec lekcji;
- jak nauczyciel zbiera — podsumowuje — poznawcze aspekty lekcji;
- jak nauczyciel pozwala się klasie rozejść.